

PFU-SAK NR. 140/14

KLAGER: Christian Kråkenes
ADRESSE: Pb. 7777, 5020 Bergen
TELEFON:
PUBLIKASJON: NRK (Hordaland)
PUBLISERINGSDATO: -
STOFFOMRÅDE: Næringsliv
GENRE: -
SØKERSTIKKORD: Redaksjonell integritet og troverdighet, redaksjonell habilitet, dobbeltroller
REGISTRERT: 16.05.2014
BEHANDLET I SEKR.: 26.05.2014; tilsvaarsrunden innledet
BEHANDLES I PFU: 23.09.2014
FERDIGBEHANDLET:
BEHANDLINGSTID: 127 dager
KLAGEGRUPPE: Redaksjonell medarbeider
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
RETTSBEHANDLING:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER: Klager jobber i NRK Hordaland og har innklaget fire medier (NRK, TV 2, Bergens Tidende og Bergensavisen) for samme forhold. De parallelle sakene er: 140-143/14.

SAMMENDRAG:

Klagen gjelder redaksjonelle medarbeideres integritet og habilitet og er ikke knyttet til noe publisert stoff.

KLAGEN:

Klager er Christian Kråkenes som jobber i NRK Hordaland. Han ber PFU vurdere hvorvidt NRK Hordalands tilknytning til Bergen Næringsråd er i strid med Vær Varsom-plakatens punkter 2.2 (redaksjonell integritet og troverdighet) og 2.3 (redaksjonell habilitet/dobbeltrroller).

Om bakgrunnen for klagen, skriver klager: «Flere mediebedrifter i Bergen er medlem i den næringspolitiske interesseorganisasjonen Bergen Næringsråd. I tillegg til at bedriftene er medlemmer, har også flere redaksjonelle medarbeidere – journalister og redaktører – personlige medlemskap i foreningen (...). Dette gir dem mulighet til å delta på faglige og sosiale arrangementer i regi av næringsrådet. Flere av journalistene som er medlemmer i næringsrådet, jobber til daglig med å lage saker om næringslivet i Bergen. (...) Viktigheten av det sosiale understrekes av at næringsrådet poengterer at man får nytte av medlemskapet for å bygge nettverk.»

Klager anfører: «[S]lik jeg forstår VVP, [er det] nok å påvise at en binding *kan* skape interessekonflikter eller svekke de enkelte mediers – eller den enkelte journalists – troverdighet for å slå fast at praksisen er i strid med god presseskikk. (...) Denne klagen dreier seg ikke om hvorvidt innklagedes medlemskap i Bergen Næringsråd har påvirket journalistiske vurderinger i konkrete saker i VVPs kapittel 2. Spørsmålet er hvorvidt tilknytningen representerer en fare for at så *kan* skje.»

Slik klager ser det, er det «nærmest for journalistisk barnelærdom å regne at journalister og redaktører ikke bør ta del i formaliserte nettverk med personer de også bruker som kilder». Klager skriver: «Faren for at den enkelte redaksjonelle medarbeider bevisst eller ubevisst opparbeider en følelse av lojalitet til andre medlemmer i dette nettverket, kan etter mitt syn ikke ignoreres. (...) Disse reglene [VVP 2.2 og 2.3] setter en grense for hvor nær omgang vi skal pleie med mektige aktører i for eksempel politikk og næringsliv – fordi vi skal være på den sikre siden.»

Klager har vedlagt bilder som viser «redaktører sammen med personer de forventes å ha en kritisk distanse til, i gjensidig hyllende, sosialt samkvem». Etter klagers mening er det «vanskelig å ha tillit til at våre redaktører klarer å riste disse bindingene av seg når de går hjem for kvelden, og det er vanskelig å se for seg at bergensmedia ikke ville skade sin troverdighet overfor lesere og seere dersom samrøret hadde vært allment kjent».

Klager er «oppmerksom på at kommersielle media har en merkantil del av sin organisasjon som kanskje kjenner et spesielt behov for å være tilstede i Bergen Næringsråd». Han kan likevel ikke «forstå at den eventuelle forretningsmessige nytten man har av et slikt medlemskap, kan være stor nok til å se vekk fra de presseetiske utfordringene en slik binding representerer». Klager påpeker også at innklaget medium er representert i næringsrådet med redaksjonelle ledere.

For øvrig anmoder klager PFU om å avgi «en prinsipputtalelse som kan være rettesnor for andre mediebedrifters forhold til næringsforeninger», dersom utvalget ender med å felle innklaget medium.

TILSVARSRUNDEN:

NRK (Hordaland) avviser klagen og mener NRK Hordalands medlemskap i Bergens næringsråd «er innenfor rammene i pressens etiske regelverk».

NRK anfører at næringsrådet er «en åpen organisasjon som har som formål 'å være en brobygger mellom bedrifter, politikk/forvaltning og forskning'». NRK opplyser også: «Møtene er åpne og agendaen er offentlig. Dette er ikke lukkede nettverksgrupper som for eksempel frimurerlosjen (...)».

Om NRKs medlemskap forklarer NRK: «NRK Hordaland har et bedriftsmedlemskap som gjør at virksomheten i forhold til størrelsen kan være representert med inntil seks bedriftsrepresentanter. Dette er ikke personlige medlemskap slik klageren hevder. NRKs medlemsavgift og deltakelse er definert ut i fra bedriftens størrelse (...). NRK Hordaland har medlemskap i Bergen Næringsråd fordi det er en tverrfaglig møteplass som det er relevant å delta i.»

Videre kan NRK ikke se at medlemskapet i næringsrådet «er mer problematisk i forhold til bindinger, integritet og habilitet enn andre fora hvor redaktører og journalister omgås folk». NRK anfører: «Det å være i kontakt med samfunnet rundt oss er naturlig og nødvendig. Dette kan selvsagt skape interessekonflikter, derfor er presseetikk, troverdighet og integritet avgjørende for alle som jobber i mediene, jf. VVP 2.2 og 2.3. Ingen har større ansvar for dette enn redaktørene, hvilket vi naturligvis er oss veldig bevisste. NRK Hordaland har ikke journalister som bedriftsrepresentanter i Bergen Næringsråd. Heller ikke redaksjonelle mellomledere representerer NRK her. (...) NRK legger stor vekt på at redaksjonelle ledere og journalister, samt redaktører og administrative ledere, har sin integritet i behold og at de legger normal kildekritikk til grunn for arbeidet sitt når de opptrer i ulike fora. NRK har et internt etikkregelverk som utdypet punktene i Vær Varsom-plakaten. NRK Hordalands medlemskap i Bergen Næringsråd ivaretas strengt i tråd med disse.»

Når det gjelder klagers innvending om at medlemskapet kan innebære en fare for at journalistiske vurderinger blir påvirket, bemerker NRK: «Enhver kontakt med kilder, og et hvert medlemskap, kan i seg selv skape interessekonflikter. (...) Journalister og redaktører omgås kilder, organisasjoner og ulike typer miljøer. Det er vår plikt å sørge for at praksis, oppførsel og redaksjonell håndtering er i tråd med god presseskikk. (...) Poenget med VVP er ikke at man skal unngå kontakt med andre, men at man skal være bevisst forhold som kan påvirke ens habilitet og at det skal være tette skott inn mot det redaksjonelle arbeidet.» NRK påpeker også at klager ikke har påvist etiske brudd i noe som er publisert eller i handlinger utført av NRK.

Klageren oppfatter det slik at innklagede ønsker å «skape en distinksjon mellom redaktør og journalist når det gjelder hvordan de to gruppene redaksjonelle medarbeidere skal kunne forholde seg til dobbeltroller som kan svekke deres integritet eller troverdighet». Klager innvender: «Vær Varsom-plakaten skiller ikke mellom journalister og redaktører i spørsmål om vern av den enkelte redaksjons og medarbeiders integritet.»

Hva gjelder bedriftenes medlemskap i næringsrådet, viser klager til vedlegg V i klagen, som han mener underbygger hans syn om at næringsrådet ikke er spesielt åpent ettersom foreningen ikke ville gi ut informasjon om medlemskap «uten det enkelte medlems godkjenning». Klager imøtegår også NRKs påstand om at det ikke handler om personlige medlemskap, og siterer i denne sammenheng fra næringsrådets nettside: «*Kontingenten beregnes ut fra bedriftens størrelse og inkluderer **personlige medlemskap** for 1–10 personer*» [klagers utheving, sekr. anm.].

Slik klager ser det, er NRK anførsel om at tilknytningen til næringsrådet kan reise tvil om avisens uavhengighet, en innrømmelse av at medlemskapet er i strid med VVP punkt 2.3. Klager anfører: «[Å] mene det er greit å ta del i et nettverk som kan svekke deres integritet og troverdighet – fordi også andre avtaler de har og fora de deltar i, kan reise tvil om deres uavhengighet (...) er etter mitt syn en urovekkende form for relativisering av en viktig problemstilling.»

Etter klagers mening er sponning et eksempel på andre forhold som kan reise tvil om mediens uavhengighet, integritet og troverdighet. Klager anfører: «Selv om sponning og medlemskap i Bergens Næringsråd har noen felles etiske utfordringer, er det vesensforskjeller mellom disse to tilknytningene, og selv om man har godtatt sponning, betyr ikke det at man kan godta at redaktører og journalister er medlem i næringsforeninger. Dersom man går god for denne typen relativisering av ulike bindinger mellom mediefolk og

øvrige samfunnsaktører, kan man like godt si at redaktører og journalister kan være medlemmer hvor som helst – så lenge man husker å skrive en skarp leder om sine forbundsfeller en gang i blant. Ett sted må grensen gå for hvilke bindinger det er greit at mediebedrifter, redaktører og journalister har, og jeg mener medlemskap i Bergen Næringsråd er utenfor denne grensen.»

Klager mener også det er en viktig forskjell mellom for eksempel medlemskap i næringsrådet og et idrettslag, ettersom sistnevnte «i liten grad [forsøker] å påvirke samfunnet rundt seg på den måten en næringsforening gjør». I tillegg mener klager at en mediebedrifts medlemskap «impliserer (...) hver enkelt ansatt, selv om den enkelte journalist ikke har personlig medlemskap». Klager anfører: «Det er mindre problematisk om en enkelt journalist er medlem i for eksempel et idrettslag, siden det trolig finnes kolleger som ikke er medlem, og dermed kan forestå en eventuell dekning av foreningen.» Slik klager ser det, er det også en forskjell mellom å være medlem i næringsrådet og være i andre nettverk, i og med at medlemskapet innebærer en formell tilknytning: «Man kommer ikke unna at ethvert medlemskap fører med seg formelle og uformelle plikter og rettigheter.»

Etter klagers syn er det også en «grov forenkling å sammenligne medlemskapet i Bergen Næringsråd med tradisjonell kildepleie». Klager skriver: «Eksempelvis forventes det av mange journalister å ha et bredt kildenettverk blant politikere, uten at man av den grunn ville kunne forsvare de samme journalistenes rett til å være medlem i politiske partier, eller delta på gallamiddager sammen med politikere de ellers bruker som kilder.»

På bakgrunn av dette fastholder klager sitt syn om at mediets medlemskap i Bergen Næringsråd er i strid med god presseskikk.

NRK har ikke hatt mer å tilføye i saken etter dette.